

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Homicidio Volvntario Vel Casuali. Titvlvs XII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

Consultationi a tua breviter respondemus, quod monachus aliquem sacrum ordinem in apostasia recipiens, quantumlibet suae fuerit reconciliatus Abbati, & receperit poenitentiam, absque dispensatione Rom. Pontificis ministrare non poterit in ordine sic suscepto.

DE HIS, QUI FILIOS OCCIDUNT.

TITVLVS X.

CAP. I.

Mulier occidens sponte filium, debet perpetuo in monasterio poenitere, si tamen timetur de innocentia, datur, vel saltem non denegatur sibi licentia nubendi.

Alexander III. Tornacen. Episcopo.

Veniens b ad nos M. mulier lachrymabili nobis confessione monstravit, quod cum de quodam filium genuisset, & ille sibi saepe turgido vultu impropetasset, quod filius ejus non esset, ipsa iracundiae calore ducta, eundem filium interfecit: [1 & 7.] Mandamus, quatenus eam labores inducere, ut ad aliquod monasterium transeat, in quo peccata sua perpetua poenitentia deploret. Si autem (repugnante carnis fragilitate) ad hoc induci noluert, ei licentiam in domino nubendi tribuas: quia tutius nobis videtur, ut in domino nubat uni soli, quam inhoneste multos admittat.

[1 Quo comperto comes Flandrensis, eam totam terram usq. ad septennium abjurare coegit, nisi de nostra licentia remaneret. Cumq. si nostro aspectui presentasset, & quod cum cruce accepisset Hierosolymam profectura nobis assertionem sua proposuit, & nos eam quia in partibus illis presentia sua non posset esse utilis, sed damnosa, a Hierosolymano sinere revocantes, ipsam f. i. duximus remittendam: presentium tibi auit.

CAP. II.

Mulier occidens filium, propter hoc a viro separari non debet, sed alia poenitentia sibi imponitur.

Lucius III. Parisien Episcopo.

Intelleximus e, quod M. mulier filiam parvam furore accensa diabolico jugulavit, propter quod Dominus terrae marium ejus ipsam compulsi abjurare. Quia vero illam alios habere filios intimasti: mandamus, quatenus ita super hoc provideas, quod sui sceleris poenam luat, & saluti ejus ac filiorum per tuam providentiam consulatur: & non obstante juramento, quod a viro dictus dominus proponitur extorsisse, eam (sicut expedire videris) eidem viro restituis, ita quod filios suos liberè possit & pacificè gubernare.

CAP. III.

Se summat, ponens poenitentiam parentum, circa quos pueri reperiuntur oppressi.

Idem.

DE infantibus d autem, qui mortui reperiuntur cum patre & matre, & non appareat, utrum à patre vel à matre oppressus sit ipse vel suffocatus, vel propria morte defunctus, non debent inde securi esse parentes, nec etiam sine poena: sed tamen consideratio debet esse pietatis, ubi non voluntas, sed eventus mortis causa fuerit, si autem eos e non laet ipsos interfectores esse, scire debent se graviter deliquisse. Quidam autem poenitentiam trium annorum judicant esse debere, quorum unum peragant in pane & aqua.

a Vide praesens Henricum Bosch, & Hostien praecedenti c. citatum. b C. i. eod. tit. in 1. comp. & post Conc. Lat. sub Alex. III. p. 50. c. 12. vide Host. hic in summa. c C. 2. eod. tit. in 1. compila. & post Conc. Lat. p. 50. c. 27. d Cui. eod. tit. in 2. comp. e Vox, nos, deest in quibusdam exemplaribus.

DE INFANTIBVS a, ET LANGVIDIS EXPOSITIS.

TITVLVS XI.

CAP. I.

Infans expositus à patre vel alio eo consentiente, vel ration habente, hoc ipso à patria potestate liberatur. Idem in seruo & liberto, qui ob praedictam causam liberatur à dominica potestate. Et idem juris est in praedictis languidis cuiuscunque aetate sit expositus, vel si eis alimenta denegantur. hi tamen, qui praedicta dominica praestiterint, nullum jus in eis acquirunt.

Gregorius IX.

SI à patre five alio sciente ipso aut ratum habente (relegato pietatis officio) infans expositus caritur: hoc ipso à potestate patris liberatur. Nam b & hoc casu in ingenuitatem libertus, & servus in libertatem eripitur, quod & de praedictis cuiuscunque aetatis languidis si expositi fuerint, vel si alicui eorum alimenta impie negari contingerit, est dicendum. Sane qui hoc suscipiunt, non possunt propter hoc in coram persona jus aliquod vindicare.

DE HOMICIDIO c VOLVNTARIO VEL CASUALI.

TITVLVS XII.

CAP. I.

Homicida incorrigibilis debet deponi, & iradi curia seculari, ut moriatur.

In Exodo d.

SI quis per indultiam e occiderit proximum suum, & per insidias: ab altari meo evelles eum, ut moriatur.

CAP. II.

Poenitentiam occidens latronem cum si poterit aliter liberare: si vero aliter liberare se non poterit, non tenetur agere poenitentiam, nisi ad cautelam.

Ex poenitentiali Romano.

INTERFICISTI furem aut latronem, ubi comprehendi poterat absque occisione: quia ad imaginem Dei creatus est, 40. dies non intres ecclesiam: & lanea veste indutus, ab elcis & potibus qui interditi sunt, & a toto gladio & equitatu, illos (supradictos) dies abstineas. In tertia noctem & quinta feria & sabbatho, aliquo genere leguminum, vel oleibus, pomis, & parvis pisciculis, cum in diocri cervisia utere temperate. Si autem sine occasione, te tuaque liberando hujusmodi diaboli probra interficisti (secundum indulgentiam dico) propter imaginem Dei) si aliquod sejunare volueris, bonum est tibi: & eleemosynam fac largiter. Si Presbyter eadem f fecerit, non deponatur: tamen quoad viam poenitentiam agat.

CAP. III.

Non occiditur fur diurnus sine culpa, sed nocturnus si. Augustinus super Exodo.

SI perfodiens h inventus fuerit fur, & percussus mortuus fuerit, non est illi homicidium imputandum. Si autem oriatur sol super eum, reus erit. Intellegitur ergo non pertinere ad eum homicidium, si fur nocturnus occidatur: si autem diurnus fuerit, ad homicidium pertinere. Hoc est enim quod ait: si oriatur super eum sol, & c. quia poterat discernere, quod ad furandum non ad occidendum venisset: & ideo non debet occidi.

a In Cod. Barb. De infantibus languidis, vel expositis. b In Cod. Barb. Nam etiam in hoc casu, & c. Vide con. Trid. sess. 14. de reform. c. 7. d Exod. c. 1. e C. i. eod. tit. in 1. comp. post Ant. Bur. & alios vide. Quid. Pap. de off. 121. incipit in Camera. f vide Bernard. Diaz. in praedictis. can. c. 11. g vvat. h C. i. eod. tit. in 1. comp.

Hoc

Hoc etiam in antiquis legibus secularibus (quibus ista est antiquior) invenitur, impune scilicet occidi nocturnum furem quoquo modo: diurnum autem, si se telo defenderit: jam enim plus est quam fur.

CAP. IV.

Sub generali pollicitatione, seu promissione, etiam jurata, non venit illicitum.

Hieronymus a.

Cum juramento b pollicitus est Herodes saltatrici dare quodecumque postulasset ab eo: si ob jurandum fecisset dicat: si patris matris interitum postulas, facturus es, an non? quod ergo in suis repudiaturus fuit, contemere debuit in Propheta.

CAP. V.

Homicida est, qui facit vel dat sortilegia, vel venena sterilitatis.

Ex Concilio Guarnacien. c.

Siquis causa explenda libidinis, vel odii meditatione, homini aut mulieri aliquid fecerit, vel ad potandum dederit, ut non possit generare, aut concipere, vel nasci soboles, ut homicida teneatur d.

CAP. VI.

In penitentia imponenda, iudex debet attendere circumstantias ex quibus arguitur vel minuitur delictum. hoc dicit, usque ad §. illi autem.

Alexand. III. Exonien. e. Episcopo.

Sicut f dignum: [1 & infra.] Sane cum vir discretus existas, plenius notis, quod in excessibus singulorum, non solum quantitas & qualitas delicti, sed etas, scientia, sexus, atque conditio delinquentibus sunt attendenda: & non solum secundum predicta, sed secundum locum & tempus, quo delictum committitur, unicuique debet penitentia indici: cum idem excessus magis sit in uno, quam in alio puniendus.

[1 Est & omni rationi consentaneum, scilicet graves & difficiles quaestiones, ad examen Apostolicae sedis deferri: ita etiam ex ministerio nobis sollicitudinis immittit, easdem quaestiones: ut nobis Deus dederit solvere, & singulis a nobis consiliis postulantiibus respondere: ut providentia Romae ecclesiae, quae ubique terrarum Domino disponente obtinet principatum, quaestiones solvantur, & removeatur ambiguitas de cordibus singulorum. Licet autem super quaestionibus quae nobis tua discretio solvendas direxit, te non dubitemus providum, & circumspicuum existere: cogimur tamen ex suscepta servituti ministerio iuxta discretione, & providentiam nostram tibi exinde respondere.

Socius homicidam animo occidendi, licet non apponat manum, si tamen ex sua causa mors secuta est, teneatur ferre pari poena cum homicida. h. d. usque ad §. illi etiam. Abbas Sic.

Illi autem g, qui animo occidendi, ferendi, aut capiendi illum sanctum & reverendum virum quondam Cantuar. Archiep. circa manuum iniectionem se fatentur venisse, si de illa captione mors ejus secuta fuisset, pari penitentia, vel ferre pari existit ent puniendi.

Qui socius homicidam tantum animo prohibendi ne impediatur, teneatur paulo minori poena. h. d. usque ad §. Qui vero.

Illi etiam, qui non ut ferirent, sed ut percussoribus opem ferrent, si forte per aliorum violentiam impediuntur, paulo minori debent poena multari: quia cum scriptum sit: Qui potuit hominem liberare a morte, & non liberavit, eum occidit: constat ab homicidii reatu immunes non esse qui occisoribus opem contra alios

a Super Mathaun, cap. 14. refert Burch. lib. 17. decret. ca. 16. b Ca. 6. cod. tit. in 1. compilat. c Guarnacien. sed Burch. lib. 17. decr. ca. 57. tribuit Concil. VVorm. c. 30. habetur cap. 13. cod. tit. in 1. compil. d tenetur. e Exonien. f Cap. 7. cod. tit. in 1. compil. & post Concil. Later sub Alexandr. III. p. 35. cap. 1. g Vi sequentia aperti intelligantur, observandum est Thomam Cantuarien. Archiepisc. circa ann. 1171. sub Alexan. III. crudeliter occisum.

praeferre venerunt: nec caret serupulo societatis occultae qui manifesto facinori a desinit obviare.

Incerti alium ad homicidium, missus punitur, quam homicida: secus autem si incitavit ad certum homicidium: nam eo secuto, tenetur ut homicida. h. d. usque ad §. Hi quoque.

Qui vero se afferunt animam Regis inflammasse ad odium, unde homicidium fuit secutum, dure & asperè, sed non ita severe sunt puniendi, nisi forte Regem ipsum, ad illud homicidium suis suggestionibus provocassent.

Custodientes sarcinas occidentium, scientes eos scarios, non sunt immunes a poena homicidii. hoc dicit, usque ad §. Eos insuper. Abbas.

Hi quoque non sunt b à culpa liberi, nec à poena debent esse immunes, qui licet fuerint illius machinationis ignari, tamen eis, quos scarios esse sciebant, in facinosis custodiendis ministerium praebeverunt.

Occupans bona occisi, non per hoc tenetur de homicidio: & non sufficit occupans, quod erogat illa pauperibus, cum poterit restituere eis, quorum constat fuisse. hoc dicit, usque ad §. Illi praeferos. Abbas.

Eos insuper, qui dicuntur illius sancti viri & suorum post mortem ejus spolia occupasse, si nihil aliud in tanto facinore commiserunt, à poena mortis ejus arbitramur esse immunes: sed quae occupant, eis, quorum fuerunt, tenentur in integrum restituere, si habent in facultatibus unde possint ea reddere: & ipsis ex hoc moderata est poenitentia injungenda: quia licet quaedam ex his, quae occupaverunt, fateantur se pauperibus erogasse, non tamen aliena (cum ipsa potuissent eis, quorum fuerint c restituere) debuerunt pauperibus erogare.

Participantes intersectoribus in excommunicatione diversimodo puniuntur, iuxta modum participationis. hoc dicit, usque ad §. Clericos. Abbas.

Illis praeterea, qui sola excommunicatorum participatione se reos esse cognoscunt, considerata temporis mora, quo in eadem nequitia perdurant, & inquieti, si ea timore vel affectione communicaverint scienter vel ignoranter, est eis poenitentia indicenda.

In isto §. usque ad fin. ponitur poenitentia clericorum praestantium praedicta morti auxilium, consilium, vel favorem. hoc dicit. Abbas Sicul.

Clericos autem d, quos constat armatos interfuisse tanto facinori, & illos qui consilium dederunt, ut sanctus e vir caperetur, perpetuo non solum ab altaris ministerio deponendos esse censemus, sed etiam quod in ecclesiis nullo unquam tempore lectiones legant, vel responsoria in choro separatim cantent: sed in Psalmis apud Deum de commisso fatagant veniam impetrare: insuper in districto claustrum Monachorum vel Canonico-rum regularium (si fieri potest) sunt recludendi, ita quod usque ad septennium vel quinquennium debeant ab ecclesiis introitu coerceri.

CAP. VII.

Homicidium casuale imputatur ei, qui dabit operam rei licitae, si non adhibuit diligentiam quam debuit.

Idem.

Presbyterum f, qui quandam puerum intuitu discipuliz percussit in capite, cum post paucos dies exirasset, tam ab omni altaris ministerio debet perpetuo removeri, quam ab officio sacerdotali deponere, si ex ipsa percussione interijt, vel aliam infirmitatem incurterit, de qua noscitur exirasse.

a Hic in plerisque Codicibus, adest dictio non: quam abesse oportere & sententia huius loci, & vetera indicant exemplaria. b fuerunt. c fuerunt. d Vid. Bernard. Diaz. in pract. crimin. can. cap. 11. e dictus. f Cap. 8. cod. tit. in 1. compil. & post Concil. Lateran. part. 26. cap. 7.

CAP. VIII.

Homicidium casuale imputatur ei, qui dedit operam rei illicite: vel etiam licite, secundum alium intellectum, si non adhibuit omnem diligentiam, quam debuit.

Idem Casertinum. Archiepiscopo.

Continebatur a in literis tuis, quod cum Diaconus presentium lator, & quidam alii clerici a vicinis ecclesie opere consummato redirent, levandi laboris gratia, quendam ludum imitati viatorum, baculos suos studebant jacere in directum, & alter alterius fustem ferire, cujus ludi solet esse conditio, ut qui alterius baculum percuteret, quasi victor pro equo alio uteretur: sed prefati clerici equitandi licentia non utentes, sola erant jactatione b contenti. Quidam autem laicus, cum baculum ejusdem Diaconi percussisset, incautus in eum equitaturus insiliit: & sic a falce illius Diaconi, qua erat accinctus, mortale vulnus accepit, de quo post dies octo expiravit. Ideoq; mandamus, quatenus eundem Diaconum c sine licentia Romani Pontificis ad superiorem gradum non ascendere, vel diaconatus officio nullo unquam tempore ministrare permittas, sed eum dispensative ministrare in subdiaconatus officio patiaris.

CAP. IX.

Homicidium casuale non imputatur ei, qui non fuit in culpa:

Idem Exoniensis. Episcopo.

Lator d presentium P. clericus nobis proposuit, quod cum quadam die casu cum quodam clerico luderet, contigit quod ille projecit istum ad terram: cujus cultellus, quem ad latus suum habebat, in alterum incidit, & fortuito casu occubuit vulneratus. Ideoq; mandamus, quatenus si ita res se habuit, & alia iusta causa non impedit, praedictum P. liberè permittas ad sacros ordines promoveti.

CAP. X.

Il, ex cuius opera illicita sequitur homicidium, irregularis est: fuitur.

Idem Abbatis S. Benedicti de Vebeia e.

Suscipimus f literas tuas, per quas cognovimus quod cum lator presentium in custodia cujusdam domus cum altero fratre maneret, ingredientes de nocte quidam latrones ad eos, turpiter ipsos in personis affligere, & denudare vestimentis propriis praesumpserunt: in quos isti resumptis viribus insurgentes, ligaverunt illos, & detinere usque ad notitiam capituli voluerunt. Cum autem iste rem ad tuam audientiam perlaturus, ligatos eos in fratris sui custodia dimisisset, & fures se solvere niterentur, frater illos (ne ipse ab eis interimeretur) occidit. Verum g quoniam expediebat potius post tunicam relinquere pallium, & rerum sustinere jacturam, quam pro conservandis vilibus rebus & transitoriis tam acriter in alios exardescere, abstineat iste humiliter ab altaris ministerio, & uterque peccatum suum ad arbitrium tuum studeat expiare: constat enim eos contra mansuetudinem ecclesiasticam ex utriusq; ope interemptos.

CAP. XI.

Dans causam homicidio, irregularis est.

Idem Lucensis. Episcopo.

De cetero h noveris quod Diaconus, qui homicidio causam dedisse videtur, non videtur ad sacerdotium promovendus.

a Cap. 9. eod. tit. in 1. compil. & post Concil. Lateran. sub Alexand. III. part. 26. c. 12. b jactatione. c Diaconum in antiqu. d Ca. 10. eod. tit. in 1. compil. e Vebeia. al. Nebeia. f Cap. 11. eod. tit. in 1. comp. & post Concil. Later. p. 30. c. 27. g Ex hoc. 9. colligitur aperte, non licere clericis occidere latrones pro rebus conservandis. vide las. in l. ut vult. ff. de just. & jur. h Ca. 12. eod. tit. in 1. compil.

CAP. XII.

Homicidium casuale imputatur ei, qui dedit operam rei licite, si non adhibuit diligentiam, quam debuit.

Clemens III.

Audientiam a Apostolatus nostri pervenit, quod cum quidam Presbyter volens corrigere quendam de familia sua, cingulo, quo cingi solebat ipsum, verberare tentaret: contigit quod cultellus de vagina, qui cingulo adhaerebat, elapsus, eum in dorso aliquantulum vulneravit: postmodum vero cum ille vulneratus aliquantulum vixisset, & convalesceret à vulnere, alio b graviore (ut dicitur) infirmitate percussus, viam est universa carnis ingressus. Quia vero utrum occasione vulneris decessisset, dubium habetur: tunc dilectioni duximus respondendum, quod cum in dubiis semitam debemus eligere tutiorem, te convenit injungere Presbytero memorato, ut in sacris ordinibus non ministrare, & eadem injuncta poenitentia congruenti, sibi potius concedere, ut minoribus ordinibus sit contentus. Si vero ille ex alia infirmitate obierit, poterit (sicut erat solitus) divina officia ministrare.

CAP. XIII.

Homicidium casuale non imputatur ei, qui dedit operam rei licite, nec fuit in culpa.

Innocentius III. Episcopo e Ligon.

Dilectus filius A. d capellanus proposuit, quod cum quadam corporis molestia gravaretur, ut comedendi appetitum aliquantulum excitaret, equum, quem munitabat, ascendit: qui cum bene non pareret habens, sed praeter selessis arbitrium saltibus lasciviret, ipse (ut equi refrenaret impetum) freno vim inualte, equumq; calcantibus stimularit: cumq; fracto freno equus proprio arbitrio relictus curreret festinanter, quidam mulier veniens ex obliquo infantulum bajulans obviam in quam equus irruens (procul abjecto fessore) puerum praedictum oppressit. Ideoq; mandamus, quatenus si est ita, cum idem capellanus nec voluntate nec actu homicidium perpetravit, nec dedit operam illicitam rei, non impedias, quod minus divina possit officia celebrare.

CAP. XIV.

Summatur ut supr. cap. prox.

Idem Metensis. Episcopo.

EX literis f tuae fraternitatis accepimus, quod cum H. Presbyter foenum vellet de curru deponere, pernicam superius alligatam projecit in terram: & cum in eo insisteret deponendo, quidam puerum quendam per currum reperit semivivum, in quo praeter modicum voris in fronte nihil inventi potuit lationis. Verum tem ab eodem quaesivimus sacerdotem, si prius, quam perceret pernicam g, circumspexit sollicitè an aliqui esset circa currum: qui quod diligenter circumspexit, asserit: sed quod vidisset aliquid, denegavit. Ad te igitur remittentes eundem, mandamus, quatenus si res ita se habet, nisi circa eundem grave scandalum sit exortum, vel tanta laboret infamia, quod deficiente accusatore oportet eundem canonicam purgationem indici, ipsum liberè permittas exequi officium sacerdotis.

CAP. XV.

Summatur etiam ut supr. eod. cap. dilectus.

Idem Bisuntinensis. Archiepiscopo.

EX literis h tuae fraternitatis accepimus, quod quidam Monachus ad deponendam de campanali campanam subserviens, quia quoddam lignum corruit

a Cap. 1. eod. tit. in 1. compil. b Dicitur, alia, deest in antiquioribus exemplaribus. & in vet. comp. c Lugdunensis. d Ca. 1. eod. tit. in 3. comp. e Metensis. al. Anconensis. f Ca. 2. eod. tit. in 3. comp. g circumspexit. h Cap. 3. eod. tit. in 1. compilations.

iplo movente, quemdam puerum oppressit & occidit. Quocirca mandamus, quatenus si Monachus ipse rem necessariam agebat & uilem, & in loco, per quem aliquem transire non crederet, vel ibidem existeret, vel etiam illuc de consuetudine venire, quando lignum dignoscitur motuisse, satis poterit praeterim in monasterio, ad alios ordines promoveri.

CAP. XVI.

Summat ut sup. eod. cap. dilectus.
Idem Episcopo Paduano.

Significasti nobis, quod cum E. clericus equitaret, Sequus cui infidebat, tam se, quam ipsum projecit in aquam, unde clericus ipsum grauius calcari bus stimularit: equus uero cum existeret bucca durus, praeter uoluntatem fessoris raptus in curium, quandam mulierem obuiam habuit, quam ex improviso pedibus interfecit. Cumq; nos ab eodem clerico fecissemus inquiri, utrum equi uictum prius sciuisset, illud asseruit se ignorasse. Ideoq; mandamus, quatenus si ita est, ad cautelam in iungas eidem poenitentiam competentem: qua peracta, non impedias quod minus in suscepiis ministrat ordinibus, & ad maiores valeat promoveri.

CAP. XVII.

Non censetur homicida, qui prohibente, & causam non dante, a consanguineo homicidium committitur.

Idem.

Petrus Diaconus & Monachus sancti Ioannis de Puna, sua nobis in sinuone monstravit, quod cum ipsum quondam seculari habitu in ecclesia de Rigelo & beneficium obtinentem, Abbas illius ecclesiae eodem beneficio spoliasset: cognati & amici eius irati plurimum se commoti, nocte quadam in domo Diaconi conuenerunt, & caena facta, dicebant quod uindictam uolebant lumere de Abbate: inhibiti autem expressè ab eodem Diacono ne Abbatem occiderent, aut aliquid sibi facerent unde ordinis sui discederent, & animae detrimentum: nihilominus irruerunt in eum, & plagis impositis abierunt femi uivo relicto: qui post dies aliquot a expirauit: [1 & infra.] Quocirca mandamus, quatenus si praemissa ueritate subnixta, & pedito Diacono, non solum in Diaconatus officio ministrare, sed etiam ad ordinem Presbyteratus ascendere (si aliud canonicum non obstitit) liberam concedas auctoritate Apostolica facultatem: praeterim si super hoc non fuerit res perus infamia: cum ei non debeat imputari, quod contra prohibitionem eius expressam, eo causam vel occasionem non dante, ausu sacrilego fuit ab ipsius consanguineis attentatum.

[1 Ab illo autem tempore usque hodie praedictus Diaconus de hoc quod contigerat, tristis effectus, ab administratione cessauit & nondum expleto bono habitu in domo monachalem. Unde a nobis suppliciter petit edoceri, utrum possit in officio Diaconi ministrare, & si hoc ei liceat, an possit promoueri ad maiorem ordinem: licet autem praemissa ueritas suffragatur, praefatus Diaconus super Abbatis uirtuti, non uideretur esse culpabilis, quia tamen bonarum mentium est, ibi culpam agnoscere, ubi culpa non est, ab administratione officii, propria uoluntate se suspendit, uel habitum induit regularem, sibi non ad peccatum asserimus, sed ad meritum reputamus.]

CAP. XVIII.

Irregularis censetur, qui alium lethaliter percussit, licet ab alio fuerit excitatus: idem si apparet an lethaliter, si eum percussus ab alio obit, & non apparet ex eius uulnere decesserit: idem est, si percussus non lethaliter, si animum occidendi habuit, & ex alio uulnere percussus, exspirauit, uel notabiliter Abbas.

Idem Abbati S. Trinitatis de Mettemberg. c.

a Cap. 4. eod. tit. in 3. comp. vide citatos in c. dilectus. sup. eo tit.
b Cap. 1. eod. tit. in 4. comp. c Rigulo. d aliquos. e Mald. al. Malden. al. Malebraan.

Significasti a nobis, quod cum quidam maleficus ingressus ecclesiam, Eucharistiam cum altarium ornamentis & libris ecclesiasticis extra ecclesiam asportasset: L. Presbyter ecclesiae canonicus regularis praefatus iniquitatis filium, fossorio arrepto percussit: sed si ad mortem fuit ictus huiusmodi, tu & ipse penitus ignoratis: quem parociani ecclesiae uidentes ornamenta ecclesiae asportantem, arreptis gladiis & fustibus in eodem loco protinus occiderunt: [1 & infra.] Nos in praemisso casu credimus distinguendum, utrum constare possit quod praefatus sacerdos non infixit & percussione lethalem, de qua si aliorum non fuissent uulnera subsecuta, percussus minime interisset, & si percussor uoluntatem non habuerit occidendi, neque ipsius studio, consilio uel mandato processerint alii contra illum. Et quidem si hoc ita se habet (quod forsitan ex eo posset ostendi, si certa apparuisset percussio, ab eodem inflicta tam modica & tam leuis, in ea parte corporis, in qua quis de leui percussio non solet ad mortem, ut peritorum iudicio medicorum talis percussio assereretur non fuisse lethalis) cum de ceteris credendum sit ipsi, qui non accusatur uel denunciatur ab aliquo, sed per seipsum consilium appetit salutare, post poenitentiam ad cautelam in iungam, in sacerdotali poterit officio ministrare, maxime religionis accedente favore, cum sit canonicus regularis, & sine omni scandalo possit sacerdotale officium celebrare. Quod si discerni non possit, ex cuius ictu & percussione interit, in hoc dubio tanquam homicida debet haberi sacerdos: & si forte homicida non sit, a sacerdotali officio abstinere debet: cum in hoc case cessare sit tutius, quam temere celebrare, pro eo quod in altero nullum, in reliquo uero magnum periculum timeatur: [2 & infra.] Si uero (quemadmodum perhibetur) sacerdos iste prius ab illo percussus sacrilego, mox eum cum ligone in capite repercutit: quamuis uim ui repellere omnes leges & omnia iura permittant: quia tamen id debet fieri cum moderamine inculpatae tutelae, non ad sumendam uindictam, sed ad iniuriam propulsandam: non uidetur idem sacerdos a poena homicidii penitus excusari: tum ratione instrumenti, cum quo ipse percussit, quod cum grave sit, non solet leuem plagam inferre: tum ratione partis, in qua fuit ille percussus, in qua de modico ictu quis lethaliter solet laedi.

[1 Praefatus uero L. de sua salute praecogitanti: evoluta anno sub titulo confessionis tibi res ordinem reuelavit, pro quo nobis humiliter supplicasti, ut cum eo misericorditer agere dignaremur. Licet autem continetur in causatione, quod si quatuor homines aut duo uel etiam plures contra unum hominem rixati fuerint, & ab his mortuus fuerit uulneratus, quicumque illorum illi plagam imposuerit, homicida secundum instituta canonum iudicetur. quod tamen in alio canone dicitur de Presbytero, qui Diaconum equitatem percussit, & ipse eadem ex equo ceruice fracta interit: quod si non ad mortem percussus est incautus agent Presbytero, competentis poenitentia est indicenda, ita quod aliquanto tempore a missarum silentio demum ad sacerdotale officium reuertatur. Quod si ueraciter qualicumque percussione Presbyteri mortuus est Diaconus, nulla ratione more sacerdoti permittendus est ministrare, & si uoluntatem non habuerit occidendi.

[2 Utrum autem de his simile sit sentendum, quorum unus, sed qui, omnino nocuit, homicidium perpetravit, si forsitan ad sacros ordines recipiendos praesentetur, utrum omnes sint pariter reprehendendi, eius discerni non possit qui debeant culpabiles iudicari.

a Cap. 2. eod. tit. in 4. comp. Covarr. in Clem. si fuerit de homicid. in 2. p. relect. 2. uel. sed prius hac eadem ratione. & Ant. Gomezus in 3. var. resolu. de homic. num. 36. Conc. Trid. sess. 14. de refor. c. 7. b inflixerit. c Vid. Inl. Clarum 3. seu. 5. homicid. uel. alia etiam est defensio, d Ipsam.

eari, diligens investigator avertat, quamvis hic casus sit ab illo valde diversus.]

CAP. XIX.

Religiosus chirurgiam exercens, si ex ea mori sequitur, irregularis est, etiamsi sit peritus & diligens, & hoc fecerit causa pietatis: sed cum eo post satisfactionem misericorditer dispensari potest. h. d. usq. ad 4. Ad ultimum.

Idem a.

Tva nos b duxit fraternitas consulendos: & infra. Quævisi quid sit de quodam Monacho sentendum, qui credens se quandam mulierem à gutturis tumore curare, ut chirurgicus cum ferro tumorem illum aperuit, & cum tumor aliquantulum refedisset, ipse mulieri præcipit ne se vento exponeret ullo modo, ne forte ventus subintrans gutturis apertionem, sibi causam mortis inferret: sed mulier (ejus mandato contempto) dum messes colligeret, vento se exposuit incaute, & sic per apertionem gutturis sanguis multus effluxit, & mulier diem ultimum sic finivit: utrum videlicet cum prædictus Monachus sit sacerdos, liceat ei sacerdotale officium exercere? Nos igitur fraternitati tuæ respond. quòd licet ipse Monachus multum e deliquerit officium alienum usurpando, quòd sibi nimis congruebat: si tamen causa pietatis & non cupiditatis id egerit, & peritus eratin exercitio chirurgiæ, omnemq; studuit, quam debuit, diligentiam adhibere, non est ex eo, quòd per culpam mulieris contra consilium ejus accidit, adeo reprobandus, quòd non post satisfactionem condignam cum eo misericorditer agi possit, ut divina valeat celebrare: alioqui d interdicenda est ei sacerdotalis ordinis executio de rigore.

Qui iudice seculari dedit interfignia furis, à quo fuit vulneratus, irregularis non est, licet ille postmodum occidatur. Abbas Siculus.

Ad ultimum fuit ex parte tua propositum, quòd quidam scholaris, metuens, ne latrones in hospitio suo essent, de strato surgens, reperit ibi furem: qui non solum ipsum scholarum prostravit ad terram, sed penè ad mortem vulneravit eundem: [i & infra.] Manè itaque scholaris latronem quæsierunt eundem, quem vulneratum inventum potestati e Vincentiæ tradiderunt: coram quo constanter negavit quòd præmissa minime perpetravit. Vnde præfatus potestas ad eundem scholarum nuncios destinavit, ut exponeret si qua sciret de fure prædicto, vel traderet f interfignia: qui cultum, quem ipsi latroni abstulerat, & sotulares ab eodem in ipsius domo dimissos, quos abstraxerat, ne pedum strepitus audiretur, nuncios tradidit memoratis, super eodem facto se nihil amplius intromittens. Potestas igitur receptis talibus interfigniis, latronem ipsum apparitoribus suis tradidit puniendum: qui sibi amputaverunt virilia, & oculos eruerunt: latro verò ira & dolore commotus, nec potum sumpsit, nec cibum: & sic de medio est sublatus. Vnde per nostrum oraculum postulas edoceri, utrum præfatus scholaris ad sacros valeat ordines promoveri? Nos igitur inquis. t. r. quòd si præfatus scholaris dignis meritis adjuvatur, propter præscriptum eventum à susceptione sacrorum ordinum nullatenus est arcendus.

[i Scholaris verò provocatus ab illo, vim ut in continenti repellens, extrahit latroni gladio eundem servato juri moderamine percussit, qui perterritus fugam quantocumque potuit arripere, matravit.]

CAP. XX.

Qui dat causam abortioni, homicida est, si conceptum erat vivificatum animal rationale, aliàs fetus.

a In Cod. Barbata: Idem Episcopo Placen. b Cap. 3. eod. tit. in 4. comp. c Dicitur multum, deest in manus. exemplaribus. d Alioquin interdicta est. e Vincentia. f Interfignia, ut infra. mæsignis.

Idem Primi & fratribus Carusien. a

Sicut b ex literarum vestrarum tenore accepimus, cum quidam Presbyter vestri ordinis, qui prius fuerat niger Monachus, quandam mulierem pragnantem, cum qua contraxerat consuetudinem inhonestam, & quæ adferebat se concepissee ex eo, per zomam adspuerit quasi ludens, ipsa per hoc sic se adseruit effusam, quòd occasione huiusmodi d abortivi: propter quòd idem Presbyter proborum virorum usus consilio, seipsum duxit ab altaris ministerio sequestrandum. [i & infra.] Nos verò devotioni vestre insinuatione præsentium respondemus, quòd si nondum erat virginitas conceptus, ministrare poterit, alioquin debet altaris officio abstinere.

[i Quare nobis humiliter supplicasti, ut cum eo ager misericorditer dignemur.]

CAP. XXI.

Non imputatur clerico civiliter justitiam petenti de laico, si pro dex in laicum exercet vindictam sanguinis.

Idem S. Episcopo.

Postulasti: & infra. Quævisi præterea, utrum contra quosdam contempta excommunicationis sententia debitas ecclesiis decimas subtrahentes, tibi regiam implorare liceat potestatem, cum ad solutionem ipsarum vix abiq; sanguinis effusione valeant corchari? Ad quòd respond. quòd si te huiusmodi querimoniam simpliciter deponente, Rex (cui ad bonorum laudem, vindictam rerò malorum, gladius est commissus) in eodem rebus traditam sibi exercuerit potestatem, eorum enim dicitur [aut f malitia] imputandum.

CAP. XXII.

Homicidium casuale non imputatur ei, qui non occidit, nec fuit in culpa etiamsi ad cautelam veniam postulaverit.

Honorius III. Episcopo Ebora-

cens. g

Exhibita b nobis J. clerici confesso patefecit, quòd cum in puerili esset constitutus ætate, cum quibusdam coætaneis suis ludens, & insequens unum ex illis, lapidem post eum non animoladendi, sed timorem incutiendi projecit: qui licet ex projecto i lapide percussus non fuerit neque tactus, ad alium tamen lapidem corruens, & caput offendens, tum propter imperitiam medicantis, tum propter patris incuriam, qui laboribus & sudoribus ipsum exposuit, expiravit. Quæ verò dictus clericus, ut mitigaretur dolor patris decessit, veniam super hoc postulavit ab ipso, tum eum à bonorum ordinum susceptione repellis: quamquam ipse defuncti pater in extremis laborans, tibi & Presbytero, cui suam aperuit conscientiam, confessus fuerit, & restitit firmaverit juramento, nihil ipsum in morte illi sui (prout sibi constiterat) commisisse. Quare idem clericus postulavit à nobis, ut cum de illius obitu latius non habeat conscientiam, dignemur agere misericorditer cum eodem.

Quocirca mandamus, quatenus si constituta ita esse, ipsum propter hoc à receptione sacrorum ordinum non repellas.

CAP. XXIII.

Homicidium casuale non imputatur ei, qui dedit operam rei sic cita, nec fuit in culpa.

Idem Episcopo & capitulo Venetum.

Ioannes sacerdos k humili nobis insinuatione monstravit, quòd cum pulsaret campanas, ut signo daret

a Carusien. al. Carusien. ordinis in Cod. Barbata. b Cap. eod. tit. in 4. compit. e al. ab eo. d huius. e al. ita: ad quòd breviter respondemus. f Hac duo verba, aut malitia, desunt in antiquis exemplaribus. g Ebriacen. al. Ebriacen. h Vid. Tabiensem, verbo irregularitas qu. 20. i es projecti, in recensionibus contra veterum fidem. k Vid. Joannem de Anania & carusien. eod. tit. ca. ex literis lib. 2.

contre-

conveniret populus fidelium ad divina, cadens tintinnulum, percussit quandam puerum coram eo, qui (cum vulnus esset mortale) decessit. Nos igitur attendentes, quod dicto sacerdoti qui dabat operam rei licita, nihil potuit imputari, si casus omnes fortuitos non praevidit: discretioni vestrae mandamus, quatenus si consulerit ita esse, dictum sacerdotem sacerdotale officium exequi permittatis.

CAP. XXIV.

Clericus pugnando etiam contra inimicos fidei Catholicae, si quendam percussit, & de interfectione ipsius remordet conscientia, a ministerio altaris abstinere debet.

Idem Pelagio Presbytero a.

Petitio tua nobis exhibita continebat, quod cum inimici Dominicae Crucis ac blasphemi nominis Christiani, castrum quoddam, in quo morabaris, graviter invasissent: exeuntibus inde habitatoribus, tamen clericis quam laicis contra eos, ac b invicem confligentibus, hincinde occisi quam plurimi extiterunt. Unde cum pro eo quod aliquos percussisti, irregularitatem metuas incurrisse: Mandamus, quatenus si de interfectione cuiusquam in illo conflictu tua conscientia te remordet, a ministerio altaris abstinere reverenter: cum sit consultus in huiusmodi dubio abstinere, quam temere celebrare.

CAP. XXV.

Idem dicit quod cap. Ioannes, supra eod. & tantum ponit diver- sitatem in facto.

Gregorius IX.

Quidam e (ut asseris) ad adificationem ecclesiae in adiutorium a Presbytero evocatus, reuens cum laqueari, quod idem Presbyter solvere nitebatur, hac occasione rebus est humanis exemptus: & infra. Attendens igitur, quod sacerdos ipse dabat operam licite rei, studuit etiam quam debuit diligentiam adhibere, circumstantibus (quibus periculum imminere) ita tempestive & alta voce praemonitis, quod & intelligere & fugere potuerunt. Inquisit. tua taliter respondimus, quod ob hanc causam, vel quia omnes casus fortuitos (qui praevideri non possunt) forsitan non praevidit, non debet, quoad officium vel beneficium impediri.

DE TORNEAMENTIS.

TITVLVS XIII.

CAP. I.

Torneamenta fieri non debent: & vulnerato in eis conceditur poenitentia: sed si mortuus, denegatur ei sepultura ecclesiastica, si accessit animo pugnandi: secus si accessit alia causa, supputat debita sibi exigeret, hoc dicit, cum cap. sequunt.

Ex Concilio Lateranen. d.

Felicis e memoria Innocentii & Eugenii praedecessorum nostrorum vestigiis inherentes, detestabiles illas nundinas vel ferias, quas vulgo torneamenta vocant, in quibus milites ex condito convenire solent, & ad ostentationem virium suarum, & audacia temere congregari, unde mortes hominum & animarum pericula saepe proveniunt, fieri prohibemus. Quod si quis eorum ibi mortuus fuerit, quamvis ei postea poenitentia non negetur, ecclesiastica tamen careat sepultura.

CAP. II.

Idem dicit quod in superiori cap.

a al. P. Presbytero. b al. et ita invicem. c Praeter Doctores vide hic citatos in e. ex literis. lib. 2. sup. eod. tit. d Conc. Lateran. sub Alex. III. ca. 20. referitur in Pannorm. lib. 1. tit. 11. sive c. 140. e Cap. 1. eod. tit. in 3. comp. vid. Conc. Trid. sess. 25. de refor. c. 19. consule B. Thom. 2. 2. q. 91. art. 8. ad 3. argumentum.

Alexander III. Anaten. Episcopo.

Ad audientiam nostram a noveris pervenisse, quod cum quidam ad locum deputatum torneamentis causa requirendi debita accessisset: [1 & infra.] Nos attendentes, quod huiusmodi ecclesiastica sepultura debeat interdici, qui ad torneamenta animo id faciendi tantum accedentes decedunt ibidem: fraternitati tuae mandamus, quatenus si tibi consulerit, quod ad praedictum torneamentum non animo ludendi, sed percipiendi credita pervenisset, licet ibi fortuito casu obierit, corpus eius dispensatione b ecclesiastica tradi facias sepulturae, maxime si dominicum corpus susceperit, & sacri olei fuerit unctioe perunctus.

[1 Accidit ut violenter & inconsiderate ab equo in quo infidebat super eum cadente compressus mortuus est, sed prius dominicum corpus susceperit & sacri olei perunctione unctus est. Verum pro eo quod in torneamentis mortem accepit, a sepultura fidelium prohibetur.]

DE CLERICIS PVGNANTIBVS in duello.

TITVLVS XIV.

CAP. I.

Clericus intens duellum, sive obtulerit, sive susceperit, deponendus est: poterit tamen Episcopus cum eo dispensare si mors vel mutilatio membri non sit inde secuta.

Alexander III.

Porro e si clericus alicui sponte duellum obtulerit, vel oblatum susceperit, sive victor, sive victus fuerit, de rigore juris est merito deponendus. Sed quantumcumque; ejus in hoc gravis sit & enormis excessus, evadere potest depositionis sententiam, si cum ipso suus Episcopus duxerit misericorditer dispensandum, dummodo ex ipso duello homicidium vel membrorum diminutio non fuerit subsecuta.

CAP. II.

Irregularis est clericus non solum si ipse interficit per se, sed etiam si pugil ab eo datus adversarium occidat: nec excusat consuetudo: poterit tamen cum eo circa beneficium habendum dispensari.

Clemens III. d.

Henricus e Presbyter nobis humiliter intimavit, quod cum laicum quandam super furto in seculari placito convenisset, quia testes sui defecerunt, pugilem secundum pravam terrae consuetudinem introduxit, qui reum usque adeo ictibus vulneravit, quod coactus est expirare. Quia igitur super hoc nos consuleret et voluisti, ambiguitatem tuae responsione huiusmodi removemus, quod tales pugiles homicidae veri f existunt: nec praedictus sacerdos, licet non ipse, sed a liis pro eo in duello pugnavit, debet in sacris ordinibus ministrare, sicut tradunt sacrorum canonum instituta. Homicidium autem, tam factum quam praecipit, sive consilio, aut defensione, non est dubium perpetrari: poterit tamen cum eo circa habendum beneficium misericorditer dispensari.

DE SAGITTARIIS &

TITVLVS XV.

CAP. I.

Excommunicandus est sagittarius & ballistarius contra Christianos, hoc dicit.

a Cap. 1. eod. tit. in 2. comp. adde citatos in c. precedenti & c. 1. sup. de corpore vitiatu. b al. dispensatove. al. sta: dispensatione ecclesiastica, tradi facias. Hanc sententiam agnovit Hostiensis, quam etiam vetustiores aliquos codices praefixerunt. c Cap. 1. eod. tit. in 1. comp. d al. Clemens tertius. e Cap. 1. eod. tit. in 2. comp. vid. Concil. Trid. sess. 25. de refor. c. 19. f al. veri, sed in recentioribus. g Sagittarius & Ballistarius in Cod. Barbar.